

עמירים - כפר ג'וליס

עמותה רשומה (ע"ר) 580339547

דוח מס' 10 | כסלו התשס"ט | דצמבר 2008

דוח אנליזה

מידות שיקוף ודירוג מלכ"רים
חברה לתועלת הציבור

מידות Midot میدوت | חברה לתועלת הציבור מיסודם של מיטב בית השקעות וג'וינט ישראל
דרך ההגנה 34 תל אביב 67721 | טל': 03 5373363 | פקס: 03 6876744 | www.midot.org.il

תוכן מסמך זה מוגן בזכויות יוצרים של מידות חברה בע"מ לתועלת הציבור | השימוש במסמך זה נועד לצורך אישי או מחקרי בלבד | מידות איננה אחראית לכל נזק שעלול להיגרם במישרין או בעקיפין בשל השימוש בדוח זה ו/או הסתמכות עליו לרבות של צדדים שלישיים | אין להעתיק בכל אמצעי שהוא ו/או להפיץ מסמך זה ללא רשות מפורשת ממידות | אין לצטט ו/או להפנות לכל ממצא, ניתוח ו/או מסקנה המופיעים במסמך זה ללא רשות מפורשת ממידות | מידות איננה גורם ממלכתי ו/או רשמי ו/או גורם פיקוח, בקרה או חקירה ואיננה מתיימרת או מסוגלת לודא באופן מוחלט כי במסגרת הארגון או על ידי פרטיו לא מבוצעות עבירות מנהליות ו/או פליליות | כמו כן, ממצאי הדוח ומסקנותיו מוגבלים לתקופת הבדיקה ולמידע שהועמד לרשותה על ידי אנשי הארגון ומחזיקי העניין בו, לרבות הצהרות ומסמכים החתומים על ידי נושאי משרה בארגון והאמורים לשקף נאמנה את פני המציאות.

מידות עומדת מאחרי הדוח להלן ונושאת באחריות הציבורית לאמור בו | עם זאת, ייתכן ונפלה שגגה בעיבוד המידע או בהכללתו ובהצגתו | ט"ח | אם פרט, ממצא או מסקנה העולים במישרין או בעקיפין מהדוח אינם עולים בקנה אחד עם ניסיונכם או ידיעתכם האישית או בכל הערה נוספת, אנא פנו אל מידות - info@midot.org.il

תוכן העניינים

Index

1. תמצית האנליזה
2. שיקוף
3. דירוג
4. רקע
5. ניתוח הסביבה
6. נספחים

עמירים - כפר ג'וליס

עמותה רשומה (ע"ר) 580339547

קידום השכלה והטמעת ערכים בקרב בני הקהילה הדרוזית

תחום ראשי: חינוך ומחקר

תחומים משניים: רווחה | איכות הסביבה | הנצחה

גודל: S M L XL

מידות לחיזוק

תלות ארגונית ופיננסית גדולה ביו"ר.

היעדר מנכ"ל מקצועי זמין מעכב את התפתחות העמותה.

הוועד המנהל אינו מגוון דיו והרכב חבריו אינו משמש מנוף לארגון.

תמהיל הכנסות לא מגוון.

תוכניות העבודה אינן כוללות יעדים מדידים ואין בדיקת ביצוע בהשוואה לתכנון.

מידות חזקה

יו"ר יזם, בעל ראייה לטווח ארוך, יכולת הנעה ומחויבות, גם פיננסית, להצלחת הארגון.

פעילות הנשענת על עבודה התנדבותית ועל רכזים צעירים, בעלי מוטיבציה, מחויבים ומזדהים עם מטרות העמותה.

עבודה על פי מודל מוכח

B

אתיקה

C+

כספים

C+

מערכות

C

אנשים

B-

אופק

C+

מדד מידות

הארגון: עמירים כפר ג'וליס

קהלי היעד: בני נוער, סטודנטים ומבוגרים בקהילה הדרוזית

ייעוד: לתמוך בבניית רשת חברתית וכלכלית בעדה הדרוזית, לעודד ולטפח ילדים בעדה לשאוף למנהיגות חברתית כלכלי.

- מטרות:**
1. עידוד סטודנטים דרוזים ללמוד מדעים, כאמצעי לשיפור סיכוייהם להצליח בעולם התעסוקה.
 2. שיפור הישגיהם של תלמידים דרוזים, כאמצעי לשיפור סיכוייהם להתקבל ללימודי מדעים באקדמיה.
 3. העצמת נערות דרוזיות בתחום המגדר והשוויון בין המינים, הקניית כלים לגיבוש זהות.
 4. הגברת המודעות בקהילה הדרוזית לבטיחות בדרכים, חינוך להתנהגות בטוחה בדרכים.
 5. פעילות הסברה בקהילה הדרוזית למען שמירה על איכות הסביבה וטיפול ערכיה.

אישורים: א46: ✓

- ✓ הסדר לתרומות מחו"ל:
- ✓ אישור ניהול תקין:

פעילות

פרויקטים מרכזיים:

- "יוצרות ומגשימות" - תוכנית העצמה מגדרית לנערות דרוזיות.
- "עמירים לחיים" - תוכנית מניעה והסברה להתנהגות זהירה ובטוחה בדרכים, בשיתוף "אור ירוק" ובסיוע סטודנטים מלגאים.
- "עמירים למדעים" - עידוד צעירים דרוזים לרכוש השכלה גבוהה במדעים, באמצעות הענקת מלגות לימודים, וזאת בתמורה לשעות התנדבות כחונכים לתלמידי בתי-ספר בקהילה הדרוזית.

איזור פעילות: צפון

התנדבות: ההסתמכות על מתנדבים - גבוהה

מוטבים: מוטבים ישירים בשנת 2007: 2,000

מספר מצטבר של מוטבים ישירים: 10,000 - 30,000

היקפים

S	M	L	XL	גודל הארגון
S	M	L	XL	גודל תקציב
S	M	L	XL	ותק
S	M	L	XL	פריסה גיאוגרפית
S	M	L	XL	משרות ומתנדבים
S	M	L	XL	מוכרות ציבורית

אנשים

יו"ר: סלמאן עאמר | שנת מינוי: 1999

מס' חברי ועד מנהל: 12

מנכ"ל: עאטף עאמר | שנת מינוי: 2005

סה"כ עובדים 1

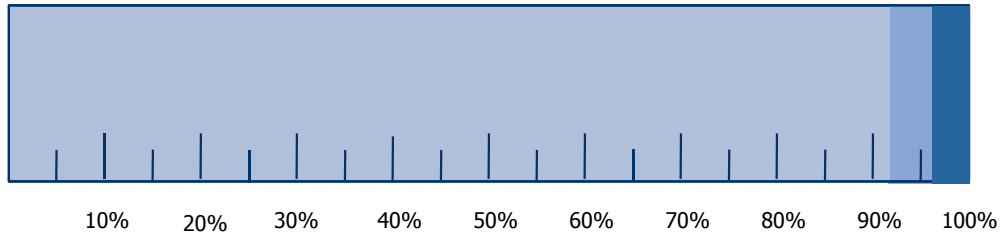
עובדים במשרה חלקית 1

עובדים במשרה מלאה 0

סה"כ משרות 0.5

סה"כ מתנדבים 30

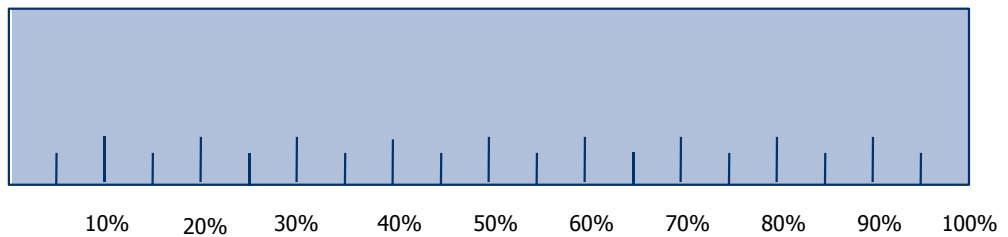
הכנסות (באחוזים, הערכה) 2008

- 91% פילנתרופיה פרטית
- 5% פילנתרופיה מוסדית
- 0% פילנתרופיה עסקית
- 4% ממשלה ורשויות ציבוריות
- 0% הכנסות עצמיות

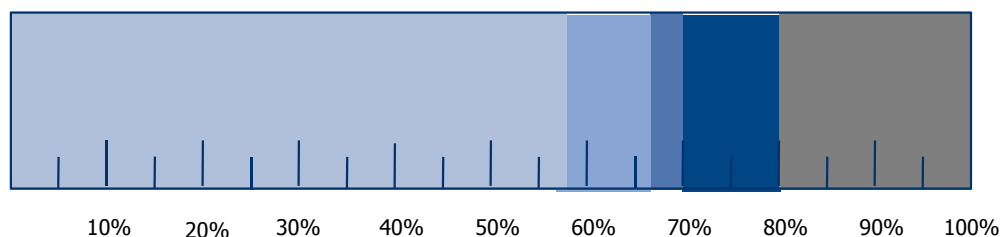
פילנתרופים עיקריים (2008):
סלמאן עאמר

מקור התרומות (באחוזים, הערכה) 2008

- 100% מהארץ
- 0% מחו"ל

הוצאות עיקריות (באחוזים) 2007

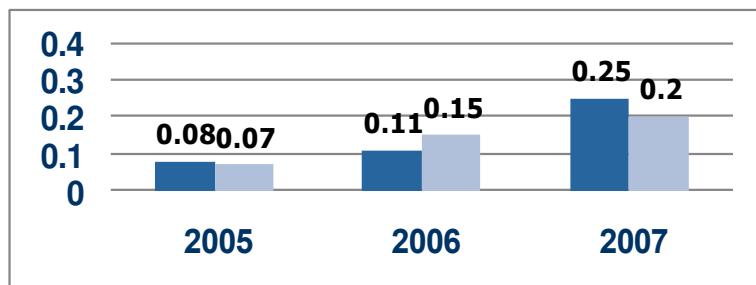

שלוש המשכורות הגבוהות ביותר (2007, אומדן חודשי ברוטו ממוצע, טווח):

1. 0 - 3,000 ₪
2. 0
3. 0

הוצאות

הכנסות והוצאות שנתיות במיליוני ₪ (הכנסות ■ הוצאות):

מידות ארגוניות

אופק

B-

חזון הארגון מעיד על חשיבה לטווח ארוך, אך לאור המשאבים העומדים לרשותו נראה שהארגון יתקשה לבצע את הפעולות שיהפכו את החזון למציאות. מספר תוכניות שיזם הארגון לא התממשו, או הופעלו באופן חד פעמי. התוכניות הקיימות עונות על אתגרים מרכזיים בקהילה הדרוזית, אך למרות היותן בעלות מכנה חינוכי משותף הן מעידות על חוסר מיקוד. חסרה תוכנית עבודה ארגונית המציבה יעדים מדידים, ולא מתקיימת בדיקת הביצוע אל מול התכנון. אין בדיקה מכוונת של צרכי המוטבים, למעט סקר מיפוי צרכים שנערך ב-2004 ושימוש במשובים בתוכנית הדגל. בארגון לא מתקיימת כיום בדיקה מכוונת של צרכי המוטבים. בתכנית הדגל נבדקות שביעות רצון המוטבים והתוצאות שהושגו בעקבות ההשתתפות בה, אולם לא מתבצע תכלול של הממצאים ובדיקת הערך שהמוטבים מפיקים מהתכנית.

אנשים

C

יו"ר הארגון, איש עסקים ואחיו של סא"ל עאמר ז"ל, המשמש גם התורם הפרטי היחידי ל"עמירים", מהווה גורם מרכזי וחיוני לפעילות הארגון. הוא יזם חברתי, בעל ראייה לטווח ארוך ויכולת הנעה מרשימה, אך יתר חברי הוועד המנהל אינם מעורבים כמוהו בתהליכים מרכזיים ואינם מהווים גוף בקרה. הרכב הוועד המנהל אינו מגוון דיו, וחסרים בו חברים העשויים לשמש מנוף לפעילות הארגון. אחד מחברי הוועד משמש בתפקיד המנכ"ל בהתנדבות, אולם הוא אינו נוכח כמעט והארגון מונהג על-ידי יו"ר הוועד. ניכר כי היעדרו של מנהל מקצועי מעכב את התפתחות הארגון. "עמירים" מעסיק עובדת שכירה יחידה במשרה חלקית. הארגון נשען על עבודת מתנדבים צעירים ומחויבים, ובכלל זה רכזות בתפקידי מפתח בתוכניות הליבה, אולם אין תהליך מובנה לקליטתם והכשרתם.

מערכות

C+

התשתיות הפיזית והטכנולוגית מספקות את צרכי הארגון באופן סביר, אך ביכולתו של הארגון לייעל עוד את התפעול בעזרת שימוש בכלים וטכנולוגיה זמינים. הידע המקצועי מתועד, אך חסרים אמצעים לשיתוף פנים ארגוני בידע. התשתית הניהולית לוקה בחסר והארגון פיתח תלות גבוהה מדי ביו"ר הוועד. בשנים האחרונות יזם הארגון פעולות מספר, חלקן משמעותיות ואחרות חד פעמיות. בתוכניותיו השונות הארגון משתף פעולה עם ארגונים, כגון "עלם", "אור ירוק" ו"אתגרים", אך אינו מכיר מספיק את סביבתו הקרובה. רק בחלק מהמקרים נערכת הפקת לקחים באופן מובנה.

כספים

C+

מאז הקמתו מומן הארגון כמעט אך ורק מתרומותיו של היו"ר, עד שנת 2008 בה זכה במכרזים של משרדי החינוך והמדע. עדיין, "עמירים" סובל מאי יציבות בשל ההסתמכות על היו"ר כגורם מממן עיקרי ובשל תמהיל ההכנסות שאינו מגוון דיו - לארגון אין הכנסות עצמיות ומ-2007 אינו גובה עוד דמי חברה. יש לציין כי עד 2006 העביר היו"ר חלק מתרומותיו ישירות ליעדיהם, ולא באמצעות העמותה ומלוא היקף הפעילות לא ניכר בדיווחיה. הארגון פועל ביעילות ומפנה את רוב משאביו לפעילות, להוציא היבט יחיד: עלויות המטה גבוהות מאד יחסית, למרות מנגנון "רזה", בשל עלות פחת שנוצרה עקב רכישת ציוד ב-2006. אין בארגון תוכנית פיננסית אסטרטגית או תוכנית לגיוס משאבים.

אתיקה

B

הארגון הצהיר על מדיניות העדפה מתקנת למשרתי מילואים בקביעת קריטריונים לחלוקת מלגות. רמת הפתיחות בארגון גבוהה ונראה כי קיימת נכונות לשקיפות מלאה אל מול מחזיקי עניין. נציג גורם מוסדי המתקצב את "עמירים" הביע את אמונו הרב בעבודתו. סביר שבעמותת הנצחה יהיו קרובי משפחה בוועד המנהל, אולם ריבוי קשרים משפחתיים בין התורם היחיד, חברי הוועד המנהל, המנכ"ל, העובדים והמתנדבים עלול ליצור דילמות אתיות ומצבים של ניגוד עניינים. תרומות היו"ר המיועדות למטרות שונות מועברות לעתים באמצעות העמותה, לעתים באמצעות חברה פרטית והיעדר האבחנה ביניהן פוגמת במידת השקיפות הפיננסית. אתרי האינטרנט של העמותה, בעברית ובאנגלית, אינם מעודכנים ומציגים תוכניות שמעולם לא פעלו ב"עמירים".

מידות חברתיות

מועילות

"עמירים" אינו מצליח לממש את כל חזונו, ולמרות הצהרתו, הוא פועל במסגרת הקהילה הדרוזית בלבד. למעט שתי התוכניות המרכזיות, יתר התוכניות אינן מפותחות דיין. קיימות עדויות להצלחת פרויקט "עמירים למדעים" - מניתוח תוצאות הישגיהם בלימודים של התלמידים הזוכים לחונכים עולה כי חל שיפור ממוצע של מעל 12 נקודות בציוני המבחנים במדעים. אין עדויות על תוצאות הפרויקטים האחרים. ממרכז הפעילות של "עמירים" בג'וליס הוא מצליח לשרת מאות מוטבים במספר יישובים דרוזים מרכזיים, הודות לפריסת המתנדבים שלו. לבד מפרוייקט המדעים, ניכר גידול בביקוש לתוכניות העמותה, ובמיוחד בפרוייקט העצמת נערות. הארגון מפעיל מודל עבודה מוכח: בפרוייקט החונכות הוא נשען על המודל של חונכות פר"ח הפועל שנים באוניברסיטאות; תוכנית העצמת נערות דומה למודל העצמה מגדרית לנערות המופעל בארגונים אחרים ואף אומץ על-ידי משרד החינוך.

מובילות

"עמירים" אינו הארגון הראשון או היחיד שמעניק מלגות לצעירים דרוזים ומעודד אותם לפנות להשכלה גבוהה, אך ייחודיותו בהפניית מלגאים לתחומי המדעים, כאמצעי להגברת סיכויי בני הקהילה להצליח בשוק העבודה. תוכניות הליבה של הארגון פועלות בהיקפן הנוכחי שלוש שנים, אך אין בידינו עדויות להשפעה שלהן על המוניטין המקצועי של הארגון. "עמירים" נבחר על-ידי משרדי המדע והחינוך להפעיל מטעם תוכניות חינוכיות. נציג רשות המתקצבת את "עמירים" הביע אמון בארגון ושביעות רצון מהישגיו. לטענת הארגון, "עמירים" מוכר בקרב סטודנטים דרוזים בקמפוסים בצפון. אין עדויות מספקות אודות מידת המוכרות של הארגון בקרב הקהילה הדרוזית.

"עמירים - כפר ג'וליס" (להלן "עמירים") הוקם בשנת 1999 בידי בני משפחתו ומוקירי זכרו של סא"ל עמיר (חסיין) עאמר ז"ל, שנפל בקרב בלבנון. המייסדים בחרו להנציח את זכרו באמצעות פעילות חינוכית וערכית, כך "שבכל מתנדב, פעיל ושותף יישאר משהו מאורח חייו וערכיו של עמיר". הארגון פועל לעידוד ההשכלה הגבוהה, סיוע בלימודים, העצמת נערות, איכות סביבה והנצחה. למרות השתייכותם של מרבית פעיליו ומוטביו של הארגון לקהילה הדרוזית, רואים אנשי הארגון את האדם באשר הוא כמושא התייחסותם, והם שואפים להביא את בשורתם לכלל הציבור. הארגון, הפועל ממטהו בכפר ג'וליס ומשרת כ-1,500 מוטבים ישירים בשנה, נשען במידה רבה על עבודה התנדבותית ועל תמיכתם הפיננסית והארגונית של בני משפחתו הקרובים של המנוח.

הסוגיה החברתית

הדרוזים בישראל סובלים מאפליה מתמשכת. למרות מאמצייהם להתערות בתרבות הישראלית, בהתאם לציווי ה"תאקיה" הדרוזי, הם חשים שקורבנם אינו מוערך, צרכיהם אינם זוכים למענה והם נדרשים רק למלא חובות. אי השוויון בולט בתחומים שונים: בהקצאת קרקעות לפיתוח, בהקצאת משאבים לחינוך ובהשוואת תמריצים לחיזוק הרשויות המקומיות ולעידוד פיתוח תעשייה. החלטת הממשלה (מספר 373, 1987) להשוות את המשאבים המוקצים ליישובים הדרוזים והצ'רקסים בישראל לאלה שזוכים להם יישובים יהודים¹ לא יושמה ואי השוויון לא הוסר. למרות מדיניות מוצהרת של אפליה מתקנת² תוכניות הממשלה לא התייחסו לשיפור רמת החינוך ולא כללו פרויקטים של תעסוקה ופרויקטים מניבים אחרים, אשר מטרתם שיפור ארוך טווח במצב הכלכלי-חברתי של המגזר הדרוזי והצ'רקסי³. מייסדי "עמירים" בחרו לפרוץ את מסגרת שיח הקיפוח והקובלנה ולדרוש מעצמם ומסביבתם אחריות ומחויבות לשינוי מצבם.

¹ סבן, א.: "המעמד המשפטי של מיעוטים במדינות דמוקרטיות שסועות, האוניברסיטה העברית בירושלים, מרץ 2000

² בג"צ 11163/03: "ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל".

³ לקט מעקבים אחר ביצוע החלטות ממשלה ותיקון ליקויים מדו"חות הביקורת [52 של מבקר המדינה]

ניתוח הסביבה

שחקנים מרכזיים

גורמים מומחים מצביעים על תחומי ההשכלה, העצמת נוער, בטיחות בדרכים ואיכות הסביבה כעל אתגרים מרכזיים ביישובי הדרוזים בישראל. בקהילה הדרוזית פועלות עמותות דומות ל"עמירים" במהותן ומטרותיהן, חלקן אף פועלות לעידוד השכלה גבוהה בקרב הדרוזים ומעניקות מלגות ללימודים אקדמיים, או מנהלות שלוחות מקומיות של מוסדות אקדמיים מהעולם. גם רשויות שונות מעניקות מלגות לסטודנטים דרוזים, וביניהן משרד החינוך והרשות לקידום מעמד האישה במשרד ראש הממשלה. קיימות גם קרנות, כגון קרן גרוס, המעניקות מלגות לימודים לחיילים משוחררים.

המודל שמפעיל "עמירים" בתחום העצמה מגדרית לנערות דומה מאד למודל "נערות מובילות שינוי", שפותח ב"שדולת הנשים", אומץ על-ידי משרד החינוך ומופעל ברחבי הארץ. קיימים גם מודלים אחרים להעצמת נערות, כגון מודל להעצמת נערות מנהיגות יהודיות וערביות שמפעילה עמותת "ניסן".

יחד עם זאת, "עמירים" עצמו מתייחס לסביבה רחבה הרבה יותר, וגם אם התוכניות שלו משרתות מוטבים דרוזים בלבד, הוא מבקש לשרת את כלל הציבור. על כן "עמירים" רואה בארגונים מוכרים יותר, כ"עלם", למשל, מודל לחיקוי.

ניתוח הסביבה

מגמות, סיכונים, אתגרים

האתגר הראשון במעלה הניצב בפני "עמירים" הוא שכירת שירותי מנהלת או מנהל מקצועי, שיתכלל את פעולות הארגון, ימקד את תוכניותיו ויסייע בגיוס משאבים. התמקצעות העמותה עשויה גם לסייע בהגדלת החשיפה והמוכרות שלה בקרב מוטבים פוטנציאליים, מתנדבים ותורמים, וכך לחזק את ערך ההתנדבות והתרומה בקהילה הדרוזית.

בפני העמותה ניצבים גם מספר סיכונים, ובראשם תלות היתר ביו"ר הוועד, המהווה גם התורם הפרטי היחיד לעמותה בעשור האחרון. ירידה אפשרית בנכונותו של היו"ר להנהיג את הארגון או להמשיך ולתרום לו מעמידה את סיכויי ההישרדות של הארגון בסכנה. השנה נמצאו גורמי תמיכה חדשים בדמותם של משרדי המדע והחינוך, ואם תתחזק מגמה זו יובטח עתידן של תוכניות קיימות, ואולי אף יתממשו תוכניות מגירה.

שיקוף

דירוג

רקע

ניתוח הסביבה

נספחים

תהליך האנליזה בארגון

תהליך האנליזה בעמותת "עמירים" בוצע בחודשים נובמבר-דצמבר 2008, במהלכם נאספו מסמכים שונים מהארגון - דו"חות פיננסיים, תכניות עבודה, בקשות מענקים ועוד. כמו כן נאסף מידע על הארגון ממקורות אינטרנטיים ואחרים. במקביל נערכו ראיונות ושיחות עם גורמים שונים בארגון ומחוצה לו:

- סלמאן עאמר - יו"ר הוועד המנהל
- אבתדאא כבישי - חברת הוועד המנהל
- עאטף עאמר - חבר הוועד המנהל ומנכ"ל בהתנדבות
- מנאל אבו חלה - מנהלת המשרד
- בדר (דורה) עבאס - רכזת תוכנית "יוצרות ומגשימות"
- ראניה טריף - רכזת תוכנית "עמירים למדעים"
- ד"ר אכרם חסון - ראש עיריית עיר הכרמל
- ד"ר סלמאן פלאח - יו"ר תנועת הצופים הדרוזים, ובעבר סמנכ"ל במשרד החינוך
- אבי ענתי - סמנכ"ל תאום, תכנון ובקרה, משרד המדע, התרבות והספורט.

כחלק מאיסוף המידע נערך יום פעילות מרוכז במשרדי העמותה, בו נכחו יו"ר הוועד המנהל, 4 חברים נוספים בוועד המנהל, מנהלת המשרד, 2 רכזות תוכנית בהתנדבות ו-2 מתנדבים.

מפתח הדירוגים

מדד מידות = סיכויי הצלחת הארגון לממש את ייעודו

מידות ארגוניות

= ארגון עם מידות ארגוניות **טובות מאוד** **A**

= ארגון עם מידות ארגוניות **טובות** **B**

= ארגון עם מידות ארגוניות **סבירות** **C**

= ארגון עם מידות ארגוניות **נמוכות** **D**

= ארגון עם מידות ארגוניות **חלשות ביותר** **F**

= טווח עליון של הציון **+**

= טווח תחתון של הציון **-**

שיקוף

דירוג

רקע

ניתוח הסביבה

נספחים

מפתח הדירוגים

גודל

הערות	טווחים				היקפים
	XL	L	M	S	
שקלול מרכיבי המשנה.					גודל תקציב
במיליוני ש"ח.	50-100	25-50	10-25	0-10	ותק
בשנים.	15 ומעלה	10-15	5-10	1-5	פריסה גיאוגרפית
לא רלוונטי לארגוני סנגור. מתייחס לפעילות קצה בלבד.	ארצי	רב מוקדי	אזורי	מקומי	משרות ומתנדבים
	למעלה מ-50	11-50	3-10	0-2	מוכרות ציבורית
	שקלול הערכות הארגון והערכות מידות וכלי מדידה אינטרנטיים.				

שיקוף

דירוג

רקע

ניתוח הסביבה

נספחים

מידות

ארגון מידות שם לו למטרה להשפיע על התמקצעות הניהול של ארגוני המגזר השלישי ולהשפיע על קבלת ההחלטות של משקיעים חברתיים באמצעות הערכות מקיפות על עמותות ומלכ"רים הפועלים בישראל. הדירוג מתייחס לתחומים מגוונים ומסייע למשקיעים חברתיים בנתינה מושכלת, תומך בבידול הארגונים בשוק התחרותי של גיוס משאבים ודימוי ציבורי שלילי ומציג לציבור הרחב תמונה מלאה על ארגונים שונים הפועלים בארץ.

מדד מידות מבוסס על מודל אנליזה חדשני שפותח בהשראת כלים מהעולם ובליוי גורמים מקצועיים מהמגזר החברתי והעסקי, ביניהם TACK אסטרטגיות צמיחה וחברת דירוג האשראי S&P מעלות. הדירוגים ותמצית ההערכות – שמבוצעים בהסכמת הארגון – מוצגים באתר מידות הפתוח לציבור ללא תשלום.

מידות אשר הוקמה כשותפות ייחודית בין **מיטב בית השקעות וג'וינט ישראל**, הינה ארגון מקצועי, בלתי תלוי וללא מטרת רווח המגובה במועצה ציבורית רחבה ובה נציגים מהמגזר השלישי, מעולם העסקים ומעולם האקדמיה.

מידע נוסף אודות מידות, תהליך האנליזה והעמותות המדורגות ניתן למצוא ב- www.midot.org.il